

Geachte Minister,

Hieronder vindt u onze visie op de Wijziging Besluit kwaliteit gastouderbureaus en Besluit landelijk register kinderopvang ivm verbetertraject gastouderopvang. Om niet onnodig in herhaling te vervallen, geven we aan dat we de visie onderschrijven van GOB Tante Vroesh van 14 februari 2025. Daarnaast brengen we nog een ander punt onder de aandacht.

Er bestaat op dit moment een ernstige lacune in de WKO. We maken ons ernstig zorgen over het effect van de Verbetermaatregelen, wanneer dit 'gat' in de WKO niet wordt gedicht. Het betreft het volgende.

De Verbetermaatregelen stellen (opnieuw) eisen aan onze gastouders en de gastouderbureaus. Echter, wanneer het op de inspecteurs en beleidsambtenaren aankomt die toetsen en handhaven, blijkt dat aan hen nauwelijks tot geen eisen worden gesteld. Gastouders kunnen dus getoetst worden door inspecteurs die weinig tot geen opleiding en/of ervaring hebben in de kinderopvang. Op basis van hun rapporten wordt echter wel gehandhaafd door gemeente-ambtenaren waaraan evenmin kwaliteitseisen worden gesteld. Worden inspecteurs en gemeente-ambtenaren zowel privé als in hun werk aan alle kanten door de WKO en hun eigen werkgevers beschermd, de gastouder heeft geen enkele bescherming, noch vanuit de wet, noch vanuit een andere instantie. Een aantal voorbeelden uit de praktijk:

- Een prima functionerende gastouder, op pedagogiek afgestudeerd aan de Leidse Universiteit, die al ca 20 jaar gastouder is tot grote tevredenheid van ouders, gastouderbureau en tot voor kort ook de inspectie, wordt gehandhaafd op advies van een inspecteur 'die Nederlandse taal- en letterkunde heeft gestudeerd met een uitstapje naar freelance visagie voor film en televisie'. Dat het gastouderbureau een totaal andere visie heeft op het functioneren van de gastouder en de gastouder zélf inbrengt dat de inspecteur met de rug naar de kinderen heeft 'geobserveerd', dat de gastouder in het rapport onjuist wordt 'geciteerd' en er pertinente onjuistheden in het rapport staan, mag niet baten. De desbetreffende GGD-inspecteur heeft geen observatierapport ingevuld, heeft zelfs geen aantekeningen waarop ze haar negatieve rapport heeft gebaseerd. Toch is haar visie bepalend. Met de mening van gastouder en gastouderbureau (= zienswijze) wordt niets gedaan. Nadat de gastouder bijna een jaar lang van het kastje naar de muur is gestuurd, komt de gemeentelijke hoorcommissie tot de conclusie dat de WKO helaas niet voorziet in een bezwaarprocedure voor gastouders wat de inhoud van een rapport betreft of het verwijderen van het rapport uit het LRK: 'Dit is een zaak voor de Minister'.
- Ander voorbeeld. Het advies voor handhaving van een inspecteur die al vrijwel volledig in de ziektewet zit, telt voor de gemeente zwaarder dan de visie van het gastouderbureau dat al jaren samenwerkt met een prima functionerende gastouder. 'De gastouder heeft zeker een slechte dag gehad' denkt de gemeente. Dat de desbetreffende inspecteur inmiddels al bijna een jaar volledig in de ziektewet zit, kan deze visie niet veranderen. Ook hier beslist de GGD en de gemeente volgt. De mening van gastouder en gastouderbureau tellen niet mee.
- Een gastouder, in de war geraakt door de 'eis' van een inspecteur haar originele diploma op zolder te gaan zoeken, dan wel ter plekke en onder toezicht oog van de desbetreffende inspecteur haar diploma bij DUO op te vragen, krijgt een negatief rapport. Als je zo snel van de kook bent, kunnen kinderen niet veilig zijn bij jou. Wat gastouder, gastouderbureau en



zelfs de ouders van de kinderen vinden van de gastouder, doet niet ter zake: de stem van de GGD-inspecteur telt.

Volgens het hoorcollege van een van de gemeenten waar bezwaar is aangetekend, beschermt de WKO wel toezicht en handhaving, maar heeft de gastouder geen enkele stem en staat ze volledig buiten spel wat haar eigen inspectierapport betreft. De WKO voorziet niet in inspraak door de gastouder tijdens het inspectiebezoek en ook niet in bezwaar of beroep op het concept rapport of na publicatie. Gastouders zijn volledig overgeleverd aan de subjectieve mening van een individuele GGD-inspecteur. Er is geen enkele mogelijkheid tot verweer en de gemeente-ambtenaar vaart vaak blind op de 'expertise' van de GGD. Inmiddels mag duidelijk zijn dat dit blinde vertrouwen niet altijd gerechtvaardigd is. Hoe kan het zijn dat de WKO wél voorziet in eisen en voorwaarden wat de gastouders betreft, terwijl die volledig ontbreken bij toezichthouders? Dat niet alleen, hoe kan er een eerlijk beeld ontstaan van de kwaliteit van de gastouderopvang, wanneer er geen eisen worden gesteld aan de kwaliteit van het toezicht en gastouders geen enkele vorm van verweer hebben?

De RECHTEN van toezicht en handhaving

In de WKO worden ruim 60 artikelen gewijd aan de eisen en voorwaarden aan de kwaliteit van de kinderopvang. Daarna volgen er precies 4 artikelen (artikel 61 t/m 64) die gaan over toezicht:

- In de WKO worden géén opleidingseisen gesteld aan een toezichthouder kinderopvang;
- De WKO voorziet niet in verplichte bij- of nascholing van toezichthouders;
- De WKO laat volledig open waarover de toezichthouder (GGD-inspecteur) advies uitbrengt: de ene inspecteur brengt advies uit over de AANWEZIGHEID van documenten, een ander gaat in op de INHOUD van documenten en een derde toetst of de HET BESCHREVENE EXACT OVEREENKOMT MET DE PRAKTIJK. In dat laatste geval kan elk voorbeeld in een document een bron zijn voor een overtreding wanneer niet letterlijk wordt uitgevoerd wat staat beschreven. Dat dit enorme verschillen geeft in de manier waarop inspectiebezoeken verlopen, de kwaliteit van de rapporten en de resultaten die worden 'gemeten', zal niet verbazen. En de verschillen worden nog groter: we hebben het nu over het pedagogisch beleidsplan van het gastouderbureau, de Meldcode Kinderopvang en de risico-inventarisatie, maar na invoering van de Verbetermaatregelen gaat dit ook gelden voor de pedagogische coaching, het pedagogisch werkplan van de gastouder en de permanente educatie;
- De WKO stelt geen enkele eis aan de wetenschappelijke betrouwbaarheid en objectiviteit van de door inspecteurs gebruikte observatiemethodes tijdens een inspectiebezoek. Ook bij bezwaren van de gastouder of het gastouderbureau op de inhoud van een rapport of een advies, hoeft geen enkele aantekening overlegd te worden. Toch zijn deze rapporten leidend in besluiten voor handhaving, uitschrijving of niet opnemen in het LRK; Het minimum wat je mag verwachten, is dat zo'n rapport objectief is, op wetenschappelijk verantwoorde wijze tot stand is gekomen en dat dit ook kan worden aangetoond.
- In de WKO ontbreekt elke gereguleerde vorm van controle op toezicht: de GGD hoeft op geen enkele wijze rekening en verantwoording af te leggen van de door haar opgestelde rapporten: niet richting de gemeente, niet richting het gastouderbureau en al helemaal niet richting de gastouder. Ook niet als gastouder en gastouderbureau het pertinent oneens zijn met het opgestelde rapport. De GGD-inspecteur beslist en de gemeente volgt het advies vaak op;
- Kritiek op de GGD-inspecteur is niet aan te raden. Volgens de GGD betekent artikel 1.63 van de WKO dat "de zienswijze niet is bedoeld voor klachten over de bejegening door de



toezichthouder e.d.” De GGD-inspecteur mag in zo’n situatie zelfs beslissen (bij hoge uitzondering), de zienswijze uit het rapport weg te laten en apart naar de gemeente te sturen. Het rapport wordt dan dus in het LRK gepubliceerd zónder de zienswijze van de gastouder/het gastouder(bureau). De kritiek op de (werkwijze van de) inspecteur wordt dus níet in het LRK gepubliceerd, de kritiek op het functioneren van de gastouder wel! Dit is meten met twee maten! Daarbij wordt de gastouder dubbel benadeeld: in dit rapport in het LRK mist dan zelfs de nuance van de zienswijze.

- De landelijke GGD GHOR stelt ‘denklijnen’ op, die uitgebreid ingaan hoe je mogelijke overtredingen kunt bestraffen: hoe je erachter komt wie de schuldige(n) is/zijn (gastouder en/of gastouderbureau) en hoe je het beste kunt handhaven. Hoe verhouden deze denklijnen zich tot het gedachtengoed van Marianne Riksen Walraven mbt het creëren van een veilig klimaat om optimaal te kunnen leren en ontwikkelen?

De ONTBREKENDE RECHTEN van de gastouders

Het bezoek

Er is in de WKO geen enkele vorm van overleg geregeld tussen gastouder en inspecteur wanneer de inspecteur tijdens een inspectiebezoek meent overtredingen te signaleren. De inspecteur kan rondkijken tijdens het bezoek, haar eigen mening vormen zonder deze te toetsen bij de gastouder, hoeft niet door te vragen en mag op basis van haar ‘eigen observaties’ het rapport opstellen.

Het concept-rapport en de zienswijzet

De ‘houder’ mag via een zienswijze reactie geven op een concept-rapport (art. 1.64 WKO). De WKO is hierin niet heel duidelijk. De ‘houder’ kan zowel de gastouder zijn als de ‘houder van het gastouderbureau’.-

Het enige nut van een zienswijze is dat deze nog enige vorm van nuance kan aanbrengen in het gepubliceerde rapport. Meer waarde/status heeft de zienswijze niet. De WKO regelt namelijk alleen dat de zienswijze door de GGD moet worden toegevoegd aan het rapport dat naar de gemeente wordt gestuurd. De GGD ‘voegt toe (art. 1.64), de gemeente ‘ontvangt’. Dat is alles.

Het definitieve rapport

Is een rapport eenmaal definitief, dan regelt de WKO dat het binnen 3 weken moet worden gepubliceerd. Is een gastouder het niet eens met het rapport, dan is er slechts één reden om een rapport uit het LRK te kunnen laten verwijderen: de vermelding van pertinente onjuistheden. Vanzelfsprekend bepaalt de desbetreffende GGD-inspecteur wat ‘pertinent onjuist’ is. Een verkeerd geschreven naam, dat is duidelijk. Maar als het gaat om een incorrect ‘citaat’ van de gastouder of een volgens de gastouder incorrect weergegeven situatie, beslist de GGD-inspecteur. Besluit de inspecteur niet te wijzigen, dan blijft het negatieve rapport gewoon staan met vermelding van naam en adres van gastouder en opvanglocatie.

Ook na publicatie voorziet de WKO niet in een bezwaar-of klachtenprocedure voor de gastouder. Bij de Geschillencommissie kunnen alleen ouders terecht. Je kunt dus je alleen vervoegen bij de ‘bestaande klachtenprocedures’ van plaatselijke GGD en plaatselijke gemeente:



- In bezwaar gaan bij de GGD kan alleen tegen de inspecteur zelf of tegen de inhoud van het rapport, waarbij het zomaar kan zomaar gebeuren dat dezelfde GGD-inspecteur die het rapport heeft geschreven, ook je klacht 'afhandelt';
- De gemeente is volgens de WKO uitsluitend verantwoordelijk voor een eventuele handhaving. Is er dus gesteggel tussen gastouder/gastouderbureau en de GGD over de handhaving, is het voldoende voor de gemeente de handhaving weg te halen. De taak van de gemeente is hiermee wettelijk afgerond, verder geen beroep of bezwaar mogelijk;

Kort samengevat: in het hele proces van inspectiebezoek tot definitief rapport, is de gastouder wettelijk gezien monddood en kan ze zich formeel op geen enkele wijze verweren tegen de inhoud van een rapport of zich vervoegen bij een instantie om het rapport uit het LRK te laten verwijderen. Toezichthouders hebben rechten, gastouders hebben uitsluitend plichten!

Welke Verbetermaatregelen hebben we nodig?

De gastouders krijgen maatregel op maatregel voor de kiezen, maar zijn wettelijk monddood. Ze kunnen niet in gesprek, ze kunnen niet in bezwaar en als een negatief rapport eenmaal is gepubliceerd, staan ze in het LRK met dat negatieve rapport inclusief hun naam en adres. Dat dit schadelijk is voor hun opvang, het welbevinden van de gastouder, haar werkplezier én haar goede naam, lijkt ons duidelijk.

Hiermee zeggen we niet dat álles misgaat. Er zijn zeker ook goede inspecteurs. Professionals die zelf de basisvaardigheden van Marianne Riksen Walraven evenals de interactievaardigheden in de praktijk brengen tijdens hun inspectiebezoek. Die datgene wat ze signaleren ter plekke toetsen of het klopt wat ze zien en dit doorspreken met gastouders. Inspecteurs die doorvragen naar het waarom van het handelen van een gastouder. Of toezichthouders die contact opnemen met gastouders en houders van gastouderbureaus om samen te kijken hoe de kwaliteit van de opvang kan worden verbeterd. Deze mensen verdienen meer dan lof. Zij handelen namelijk vanuit hun eigen, individuele professie en vaardigheden. Er is hiervoor geen enkele 'denklijn' ontwikkeld en zij worden in hun werkwijze ook niet ondersteund door de WKO. Deze toezichthouders hebben we veel meer nodig!

In de WKO artikel 1.64 staat dat 'Onze Minister beleidsregels kan stellen omtrent de door de toezichthouder te hanteren werkwijze voor een onderzoek'. Zoals hierboven vermeld, concludeerde ook de hoorcommissie 'dat dit een zaak is voor de Minister'. Er is geen balans. Toezichthouders hebben de rechten, de gastouders en de gastouderbureaus de plichten. En er komen nóg meer Verbetermaatregelen aan. Wij zijn niet tegen 'Verbetermaatregelen'. Alleen, eerst moet het evenwicht worden hersteld. Het is in onze visie onmogelijk nog meer eisen te stellen aan gastouders en gastouderbureaus, zonder eerst eisen te stellen aan de kwaliteit van toezicht en handhaving op het gebied van opleiding, werkwijze, inspraak van de gastouder(bureaus), het creëren van mogelijkheden van beroep en bezwaar. En dat is de vraag die we hierbij neerleggen.

- Formuleer eisen aan de opleiding en bijscholing van inspecteurs en beleidsmedewerkers.
- Stel voorwaarden aan het verloop en de inhoud van inspectiebezoeken;
- Stel eisen aan het gebruik van objectieve observatiemethoden om een subjectieve mening van een inspecteur uit te sluiten;



- Zorg voor verankering in de wet wie welke verantwoordelijkheid heeft en wie wat controleert (gastouder, gastouderbureau, GGD en gemeente): Wie is verantwoordelijk voor de aanwezigheid van een document, wie voor de inhoud en wie voor de invulling daarvan in de dagelijkse praktijk;
- Regel verantwoording van de GGD richting de gemeente over inspecties en de uitgebrachte inspectierapporten.
- Creëer duidelijkheid over het verloop van de besluitvorming wanneer de visie van gastouder(bureau) en GGD van elkaar afwijken. Geef aan de zienswijze van het gastouderbureau in de besluitvorming van de gemeente minimaal een gelijke status als de mening van de inspecteur.
- Creëer de mogelijkheid van beroep en bezwaar wanneer een gastouder het niet eens is met het uitgebrachte inspectierapport.
- Zorg voor een onafhankelijke Geschillencommissie

Wij vragen u om, in dialoog met de sector, tot kwaliteitsverbeteringen van de gastouderopvang te komen door prioriteit te geven aan kwaliteitsverbetering van toezicht en handhaving voordat nieuwe eisen bij gastouders en gastouderbureaus worden neergelegd.

Wij wensen u en uw medewerkers veel wijsheid toe!



Hanneke Schot, Directeur CGOB Korelon

Houder CGOB Korelon vanaf 2007 en werkzaam in de kinderopvang sinds 1999

Stationsplein 4^e. 3311 LL ZWIJNDRECHT

078-6124165 / info@korelon.nl

